

CZY FERMA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH MOŻE BYĆ BEZPIECZNA DLA LUDZI I ŚRODOWISKA?

Danuta Makowska

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku

Intensywny chów i hodowla zwierząt gosp. to przedsięwzięcia znacząco oddziałujące na środowisko, dla których należy uzyskać decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach

Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz.71) zaliczyć je można do:

- ☐ mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko - chów lub hodowla w liczbie nie mniejszej niż 60 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (DJP), to jest min. **428 tuczników, 171 macior, 15 000 kur**,
lub w liczbie nie mniejszej niż 40 DJP jeżeli planowane jest na obszarach objętych formami ochrony przyrody, lub w odl. 100 m m.in. od zabudowy
- ☐ mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko - chów lub hodowla w liczbie nie mniejszej niż 210 DJP, to jest min. **1500 tuczników, 600 macior, 52 500 kur**

PRZEMYSŁOWE FERMY ZWIERZĄT

DECYZJĘ ŚRODOWISKOWĄ DLA FERM NAJCZĘŚCIEJ WYDAJE WÓJT GMINY LUB BURMISTRZ

- ✓ RDOŚ – w tym przypadku jest organem opiniującym /uzgadniającym planowaną inwestycję
- ✓ RDOŚ nie wskazuje i nie ocenia miejsca lokalizacji fermy w kontekście regulacji dotyczących zagospodarowania przestrzennego.

To kompetencje wójta lub burmistrza

PRZEMYSŁOWE FERMY ZWIERZĄT

I ETAP POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO – Urząd Gminy

W uzasadnionych przypadkach, np. na podstawie wniosków z dokonanych oględzin terenu (niezgodność opisów z rzeczywistymi warunkami w terenie), wykazania błędów, braków w dokumentacji, niezgodności z przepisami prawa

wójt/burmistrz powinien

wezwać inwestora do uzupełnienia/weryfikacji przedłożonej dokumentacji, a w przypadku raportu oddziaływania na środowisko, może nawet zawiesić postępowanie administracyjne do czasu jego uzupełnienia

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach związana z chowem i hodowlą zwierząt

PRZEPISY

- ❑ Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku, jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz. U. z 2017r., poz. 1405 ze zm.)
- ❑ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jedn. Dz. U. z 2016r. , poz. 71)
- ❑ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U.2010r., Nr 56, poz. 344),
- ❑ Rozporz. MRiRW z dnia 28 czerwca 2010 r. (Dz. U. z 2017 r., poz. 127)
- ❑ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2005r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na dostosowanie gospodarstwa do standardów UE objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. z 2005 Nr 17, poz. 142)

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach związana z chowem i hodowlą zwierząt

PRZEPISY

- ❑ Ustawa z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz. U. z 2017r., poz. 1566)
- ❑ Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2017, poz. 519)
- ❑ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2014, poz. 1169)
- ❑ Ustawa z dnia 10 lipca 2007r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2017r., poz. 668)
- ❑ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie (Dz. U. z 2014r., poz. 81)

Technologia chowu zwierząt w Polsce

Hodowla drobiu - wyłącznie w technologii ściółkowej

Powstający obornik wykorzystywany jest jako nawóz naturalny na gruntach rolnych lub jako podłoże do produkcji pieczarek

Chów bydła prowadzony jest w technologii:

- głęboka ściółka
- płytką ściółką
- bezściółkowo

Powstające obornik i gnojówka są najczęściej zagospodarowywane na gruntach rolnych

Chów trzody chlewnej – system bezściółkowy, rusztowy

- gnojowica najczęściej zagospodarowywana na gruntach rolnych

Zestawienie wskaźników do obliczania ilości powstających nawozów naturalnych (na podstawie dostępnych źródeł)

Chów trzody chlewnej - system bezściółkowy – gnojowica

- ❑ **0,5 – 1,5 ($\text{m}^3/\text{sztukę}/\text{cykl}$)** - „Wytyczne w zakresie wykorzystania produktów ubocznych oraz zalecanego postępowania z odpadami w rolnictwie i przemyśle rolno – spożywczym”

*Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach.
Falenty, listopad 2010, rekomendacja Ministra Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Środowiska, str. 76, tabela VII*

- ❑ **3,5 (m^3/rok)** - Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na dostosowanie gospodarstwa do standardów UE objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. z 2005 Nr 17, poz. 142)

- ❑ **1,1 – 1,5 ($\text{m}^3/\text{sztukę}/\text{rok}$)** – Dokument Referencyjny o Najlepszych Dostępnych Technikach dla Intensywnego Chowu Drobiu i Świń

Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2005, str. 123

Obliczenie rocznej ilości gnojowicy dla fermy trzody chlewnej o liczbie stanowisk 1980 sztuk (277,2 DJP) i 3 cyklach produkcyjnych w ciągu roku

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Roczna ilość gnojowicy (m ³ /rok)	Minimalna powierzchnia użytków rolnych do zagospodarowania wytwarzanej gnojowicy (ha)
1.	0,5 – 1,5	m ³ /sztukę/cykl	2970 – 8910	62,89 – 118,68
2.	3,5	m ³ /rok	6930	146,75
3.	1,1 – 1,5	m ³ /sztukę/rok	2178 – 2970	46,12 – 62,89

Tabela 1 – opracowanie własne

* obliczono na podstawie zawartości azotu w gnojowicy: **3,6 kg/m³** wg Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na dostosowanie gospodarstwa do standardów Unii Europejskiej. Następnie **przyrównano do maksymalnej rocznej dawki nawozów naturalnych wynoszącej 170 kg N/ha w ciągu roku**, zgodnie z art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo Wodne

Zestawienie wskaźników do obliczania ilości powstających nawozów naturalnych c.d.

Chów brojlerów kurzych – obornik

- **1,7 – 3,4 (Mg/1000 sztuk w ciągu 1 cyklu)** - „Wytyczne w zakresie wykorzystania produktów ubocznych oraz zalecanego postępowania z odpadami w rolnictwie i przemyśle rolno – spożywczym”

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Instytut Technologiczno–Przyrodniczy w Falentach. listopad 2010, str. 77, tabela X

- **0,026 (Mg/rok od 1 szt. średniorocznej)** - Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na dostosowanie gospodarstwa do standardów UE objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. z 2005 Nr 17, poz. 142)

- **1,7 – 2,0 (kg/płak/cykl)** - Poradnik metodyczny w zakresie PRTR Dla instalacji do intensywnego chowu i hodowli drobiu wykonany dla Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie w ramach umowy Nr DliO-1/2009 z dnia 27.05.2009 r.

Warszawa, Atmoterm Inżynieria Środowiska Sp. z o.o. str. 22

- **10,17 (kg/miejsce/rok)** - Dokument Referencyjny o Najlepszych Dostępnych Technikach dla Intensywnego Chowu Drobiu i Świń

Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2005, str. 122

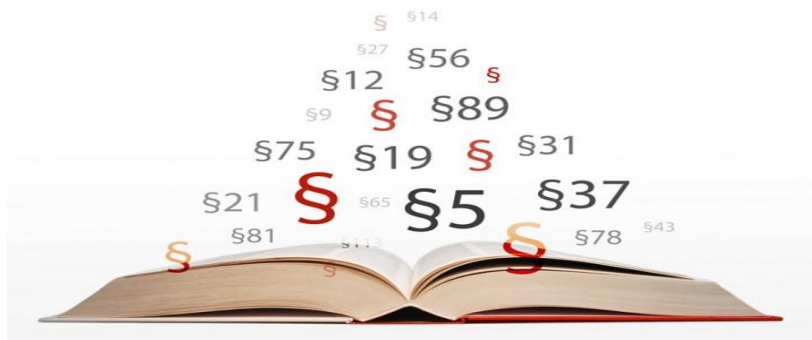
Obliczenie rocznej ilości obornika kurzego dla fermy brojlerów kurzych o liczbie stanowisk 100 000 sztuk (400 DJP) i 6 cyklach produkcyjnych w ciągu roku (na podstawie wybranych wskaźników)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Roczna ilość obornika (Mg/rok)	Minimalna powierzchnia użytków rolnych do zagospodarowania wytworzonego obornika (ha)
1.	1,7 – 3,4	Mg/1000 sztuk w ciągu 1 cyklu	1020 - 2040	160,20 – 320,40
2.	0,026	Mg/rok od 1 szt. średniorocznej	ok. 2600	408,35
3.	1,7 – 2,0	Kg/ptak/cykl	1020 - 1200	188,47
4.	10,17	Kg/miejsce/rok (5-8 cykli, głęboka ściółka)	1017	159,72

*obliczono na podstawie wskaźnika zawartości azotu w oborniku kurzym: **26,7 kg N/Mg wg Rozporządzenia Rady Ministrów** w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na dostosowanie gospodarstwa do standardów Unii Europejskiej. Następnie **przyrównano do maksymalnej rocznej dawki nawozów naturalnych wynoszącej 170 kg N/ha w ciągu roku**, zgodnie z art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo Wodne.

Obecnie czekamy na „Program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych”

- ❑ Program ma zostać uchwalony w drodze rozporządzenia
- ❑ Program określi m.in.:
 - ✓ zagospodarowanie nawozów naturalnych
 - ✓ zasady obliczenia średniorocznego stanu obsady w gospodarstwie (DJP)
 - ✓ zasady obliczenia powierzchni płyty obornikowej
 - ✓ zasady obliczenia pojemności zbiorników na gnojowicę

„Program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych”

Program przedstawi m.in.:

- ✓ **wskaźniki produkcji nawozów naturalnych** dla poszczególnych gatunków zwierząt utrzymywanych w różnej technologii (np. głęboka ściółka, płytka ściółka, bezściółkowy)
- ✓ **współczynniki przeliczeniowe sztuk rzeczywistych zwierząt na DJP**
- ✓ **odległości** dotyczące zakazu stosowania nawozów w pobliżu wód powierzchniowych
- ✓ **dawki i ograniczenia rolniczego stosowania nawozów naturalnych**
- ✓ **warunki przechowywania i terminy stosowania nawozów naturalnych**

Program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

UWAGI

Zagadnienia zawarte w Projekcie Programu pokrywają się, ale również wprowadzają **zmiany** w obowiązujących przepisach m. in. w:

- ustawie o nawozach i nawożeniu
- rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania
- załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na dostosowanie gospodarstwa do standardów UE objętej planem rozwoju obszarów wiejskich

PRZEMYSŁOWE FERMY ZWIERZĄT

Obecnie hodowcy coraz częściej **deklarują** **nieznacznie mniejszą** liczbę tuczonych zwierząt chcąc uniknąć obowiązku uzyskania decyzji środowiskowej lub pozwolenia zintegrowanego

nieprawidłowości

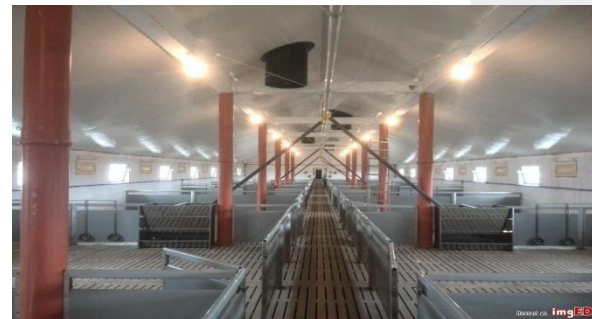
REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Nieprawidłowości

Starosta wydał pozwolenie na budowę tuczarni dla 59 DJP, bez decyzji środowiskowej nie uwzględniając powierzchni budynku inwentarskiego w przeliczeniu na 1 sztukę

Inwestor wybudował chlewnię o takiej powierzchni, która pozwalała mu na utrzymywanie świń w ilości 1980 stanowisk dla tuczników, tj. 277,2 DJP

Obliczona powierzchnia w budynkach inwentarskich powinna być zgodna ze wskaźnikami podanymi w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010r., Nr 56, poz. 344)

Nieprawidłowości w raportach ooś

➤ Zaniżanie obsady zwierząt w Dużych Jednostkach Przeliczeniowych (DJP)

Przykład: Inwestorzy budują chlewnię na 1980 stanowisk dla tuczników

$$1980 \text{ sztuk} \times 0,14^* = \underline{277,2 \text{ DJP}}$$

w której planują utrzymywać 990 szt. warchlaków i 990 szt. tuczników

Przy przyjętym podziale na warchlaki i tuczniaki obsada ta wyniesie:

$$990 \text{ sztuk} \times 0,14^* = 138,6 \text{ DJP}$$

$$990 \text{ sztuk} \times 0,07^* = 69,3 \text{ DJP}$$

co daje łącznie 207,9 DJP

* - współczynnik przeliczeniowy sztuk zwierząt na DJP, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jedn. Dz. U. z 2016r., poz. 71)

Nieprawidłowości w raportach ooś

➤ **Dzielenie przedsięwzięć w celu uniknięcia pozwolenia zintegrowanego**

Inwestorzy często dzielą dużą działkę na 3 mniejsze działki, gdzie na każdej z wydzielonych działek planują wybudować np. kurnik o obsadzie 20 000 stanowisk tj. 80 DJP - **nie wymaga to uzyskania pozwolenia zintegrowanego**

Gdyby taka inwestycja powstała na 1 działce obsada wynosiłaby łącznie 60 000 stanowisk czyli 240 DJP – co **wymagałoby pozwolenia zintegrowanego**

Rozsądna odległość ferm przemysłowych od zabudowy mieszkaniowej

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowlę rolnicze i ich usytuowanie

wskazuje odległości budynków inwentarskich od infrastruktury technicznej niezbędnej do funkcjonowania tych budynków (np. ujęcie wody, silosy, płyty obornikowe) **ale nie uwzględnia odległości do zabudowy mieszkaniowej**

Rozsądna odległość ferm przemysłowych od zabudowy mieszkaniowej

Warunki, które należy wziąć pod uwagę przy lokalizacji ferm przemysłowych od zabudowy mieszkaniowej:

- ☐ Brak określenia definicji „ferma przemysłowa” w polskim ustawodawstwie, od jakiej wielkości obsady w DJP możemy mówić, że jest to ferma przemysłowa
- ☐ Czy fermy przemysłowe powinny być lokalizowane wyłącznie na terenach objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego?

Rozsądna odległość ferm przemysłowych od zabudowy mieszkaniowej c.d.

- ❑ Rolnicy (Inwestorzy) lokalizują fermy przemysłowe na własnych gruntach rolnych, często bez uwzględnienia zabudowy mieszkaniowej, przeważających kierunków wiatrów, ukształtowania terenu
- ❑ Czy należy wpisać w polskim ustawodawstwie „sztywną” odległość np. 5 km od zabudowy mieszkaniowej?

Lokalizacja fermy w znacznej odległości od zwartej zabudowy może bardziej zaszkodzić środowisku przyrodniczemu z uwagi na **konieczność wykonania infrastruktury technicznej niezbędnej do funkcjonowania fermy np. doprowadzenie mediów**

Rozsądna odległość ferm przemysłowych od zabudowy mieszkaniowej

- ✓ Brak poradników, publikacji metodycznych, analiz i badań, które pozwoliłyby rolnikom (inwestorom) stwierdzić i ustalić bezpieczną odległość lokalizacji ferm od zabudowy mieszkaniowej
- ✓ Projekt ustawy odorowej procedowany przez GIOŚ nie przewiduje wprowadzenia odległości od zabudowy

Główna przyczyna protestów społecznych i zagrożenia dla środowiska

- ❑ Nadmierna i chaotyczna lokalizacja ferm zwierząt niezgodna z dokumentami strategicznymi oraz przyjętym przez UE kierunkiem gospodarczym
- ❑ To nie jest dążenie do całkowitej likwidacji tuczu intensywnego lecz do ograniczenia jego chaotycznego rozwoju

Protesty mieszkańców nie mogą być jednak podstawą do decyzji odmownej

Problemy dot. procedury planistycznej

W TEORII

Przyjęty został system planowania przestrzennego:

- ❧ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- ❧ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
- ❧ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa

W PRAKTYCE

Zagosp. przestrzenne odbywa się na pods.:

- ❧ Indywidualnych decyzji określających lokalizację przedsięwzięć: WZ i CP

CO PROWADZI DO CHAOSU PRZESTRZENNEGO I PROTESTÓW SPOŁECZNYCH

Masowy rozwój wielkoprzemysłowych ferm zwierząt (gł. drobiu i trzody chlewnej)

- ❑ Odbywa się najczęściej na podstawie decyzji o warunkach zabudowy – WZ
- ❑ Jest często niezgodny z dokumentami planistycznymi:
 - lokalnymi – studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, strategią rozwoju gminy, programem rozwoju gminy
 - wojewódzkimi – np. strategią rozwoju województwa
 - krajowymi - tj. z Programem Działań MRiRW na lata 2015-2019
- ❑ Jest przeważnie sprzeczny z zasadą zrównoważonego rozwoju – brak akceptacji społecznej, chaos przestrzenny i ekonomiczny, zagrożenie dla środowiska przyrodniczego

GŁÓWNY INSTRUMENT OGRANICZAJĄCY OBECNIE LOKALIZACJĘ FERM

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

- ❑ możliwe jest zakazanie nadmiernej produkcji zwierząt na terenie gminy poprzez określenie w mpzp maksymalnej liczby hodowanych zwierząt (DJP)
- ❑ tzw. „zabudowa zagrodowa” – nie zapewnia ograniczenia produkcji zwierząt na danym obszarze

Problemy dot. procedury planistycznej

Strategie, plany i programy rozwoju
nie mają charakteru aktów prawnych

**nie mogą być skutecznym narzędziem
uniemożliwiającym niepożądaną
lokalizację ferm wielkoprzemysłowych**

PRZEMYSŁOWE FERMY ZWIERZĄT

Organem właściwym do rozpatrzenia skarg i protestów społeczeństwa gminy, gdzie planowane jest funkcjonowanie fermy jest najczęściej

WÓJT LUB BURMISTRZ

nie – REGIONALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA
(zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy OOŚ)

NADMIERNY I CHAOTYCZNY ROZWÓJ PRZEMYSŁOWYCH FERM

może być zagrożeniem dla

- ❑ **przyrody** (m.in. emisja gazów cieplarnianych, eutrofizacja wód, śnięcia ryb, choroby – BSE, ptasia grypa, ASF)
- ❑ **wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich**, tj. agroturystyki, handlu, gastronomii i rzemiosła
- ❑ **tworzenia nowych miejsc pracy** w sektorze pozarolniczym (sektor MŚP)

W 2008 r. Komisja Helsińska (HELCOM) uznała
fermy wielkoprzemysłowe za punktowe źródła
zanieczyszczeń Bałtyku - **Baltic Hot Spots**

Zagrożenia dla środowiska i rozwoju obszarów wiejskich

Ferma przemysłowa (15 tys. tuczników) przy maksymalnej dawce azotu – 170 kg/ha **wymaga powierzchni gruntów rolnych 533 ha**

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

PRZEMYSŁOWE FERMY ZWIERZĄT

WÓJT LUB BURMISTRZ

może przeprowadzić kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska przez inwestorów (funkcje kontrolne mogą wykonywać pracownicy podległego mu urzędu lub funkcjonariusze straży gminnej)

(zgodnie z art. 379 ustawy z 27 kwietnia 2001 r., Prawo ochrony środowiska)

Program Działań Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na lata 2015-2019

Ograniczenia w zakresie tuczu wielkoprzemysłowej trzody chlewnej, drobiu i bydła

„Wprowadzić należy **ściśle nadzór** nad wielkoprzemysłową koncentracją produkcji zwierzęcej i **ograniczyć jej dalszy rozwój**. Fermy wielkopowierzchniowe stanowią poważne zagrożenie dla środowiska i tym samym zwiększają zagrożenie dla zdrowia ludności, a w perspektywie powodują wzrost nakładów na leczenie chorób – zatruc pokarmowych, alergii”

Program Działań Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na lata 2015-2019

- ❑ **Wielofunkcyjny rozwój** rolnictwa i obszarów wiejskich
- ❑ Zróżnicowana działalność gospodarcza na wsi w sektorze rolniczym i pozarolniczym
- ❑ Obszary wiejskie jako konkurencyjne miejsca do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze MŚP
- ❑ Ochrona środowiska i zachowanie walorów przyrodniczych na wsi

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

Działalność rolnicza

przemysłowa i indywidualna

Działalność pozarolnicza

turystyka, handel, gastronomia
rzemiosło, rękodzielnictwo
przetwórstwo, transport
usługi budowlane i informatyczne

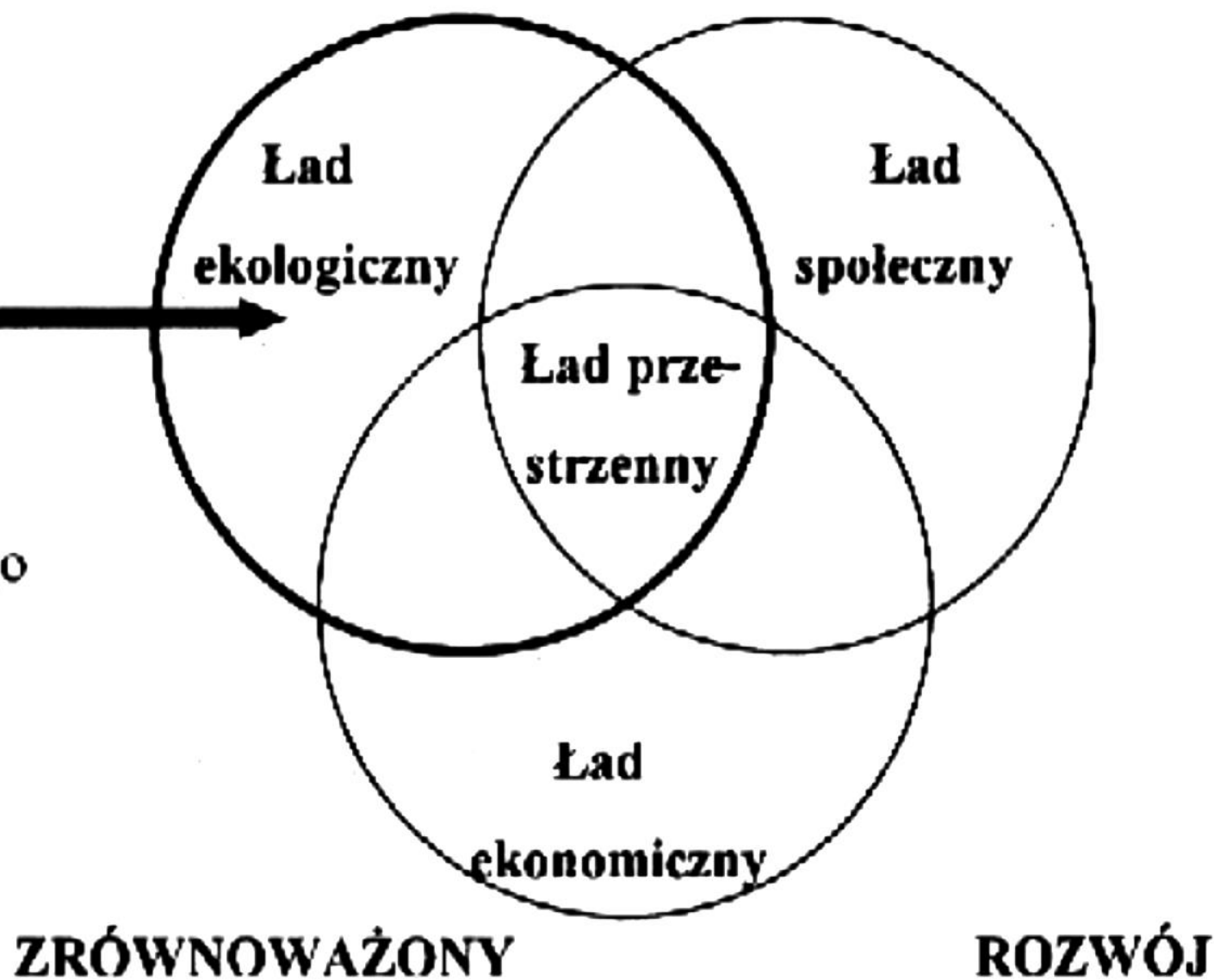
Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

- ❑ Tworzenie sprzyjających warunków do powstawania nowych miejsc pracy
- ❑ Zachowanie środowiska przyrodniczego

wysoka jakość życia

ochrona i
kształtowanie
środowiska
przyrodniczego

Rozwój niezrównoważony (intensywny) to rozwój

- ❑ **prozyskowy** (duży, gwałtowny zysk)
- ❑ działający na **krótki dystans**
- ❑ **zanieczyszczający środowisko i pogarszający jakość życia**
- ❑ wyczerpujący zasoby przyrodnicze, nie dbając o następne pokolenia

Gospodarka o obiegu zamkniętym

Komisja Europejska wskazuje przyszły kierunek rozwoju

Rozwój
zrównoważony

Rozwój
inteligentny

Wysoki poziom
zatrudnienia

- Zamknięty obieg gosp.
- Innowacyjność
- Efektywne korzystanie z zasobów biologicznych

FERMY WIELKOPRZEMYSŁOWE W POLSCE

- chów trzody prowadzony jest głównie w technologii bezściółkowej - na rusztach a **gnojowica jest zagospodarowywana jako nawóz na gruntach rolnych inwestora**
- tylko w pojedynczych przypadkach inwestorzy decydują się na zbywanie gnojowicy jako surowca **do biogazowni**

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Gospodarka cyrkulacyjna

- 🌿 To inteligentne rozwiązania gospodarcze, które umożliwią efektywny rozwój inwestycji i jednocześnie skuteczniejszą ochronę środowiska, zapewniając wysoką jakość życia człowieka
- 🌿 Zachowanie zasobów przyrody dla następnych pokoleń i rozwój gospodarki niskoemisyjnej i energooszczędnej a zatem niskokosztowej

GOZ szansą na wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Efektywne korzystanie z zasobów biologicznych

Biogazownia rolnicza jako zakład utylizacyjny

utylizacja

gnojowicy, pomiotu kurzego
i odpadów organicznych

Produkcja biogazu

❑ **Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska**

- Redukcja emisji gazów do powietrza (niska emisja)
- Redukcja eutrofizacji wód, poprawa walorów turystycznych (skuteczniejsza ochrona środowiska)

❑ **Korzyści ekonomiczne**

- Oszczędność energii konwencjonalnej (energo-oszczędność)
- Uniezależnienie się od zewnętrznych dostaw energii
- Sprzedaż produkowanej energii odnawialnej

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Biogazownie mogą mieć 4 razy mniejszą moc elektryczną niż elektrownie wiatrowe, dając tyle samo energii elektrycznej

Biogazownia działa ok. **8 tys.** godzin rocznie

Elektrownia wiatrowa – **2 tys.** godzin rocznie

Biogaz- produkcja energii elektrycznej, ciepłej i paliwa napędowego

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Rozwój gospodarczy

W celu uniknięcia większych protestów
i konfliktów społecznych:

bardzo ważna jest wstępna akceptacja społeczna
planowanych inwestycji, jeszcze przed
rozpoczęciem postępowania administracyjnego

Nowoczesny rozwój gospodarczy XXI wieku

Konieczna jest współpraca pomiędzy:

- Przedsiębiorcami
- Samorządem lokalnym (Gminą)
- Środowiskiem naukowym (uczelniami)
- Społecznością lokalną

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

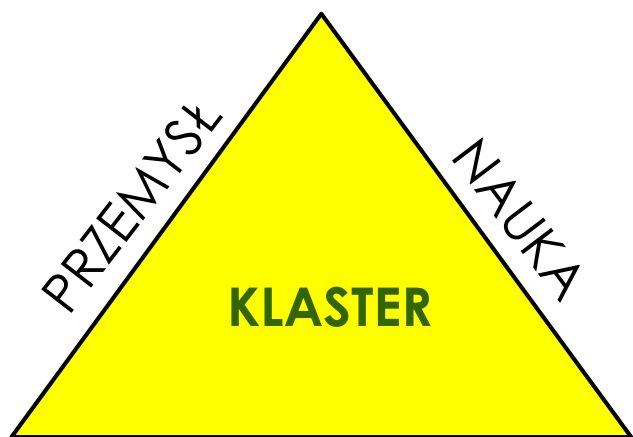
nie i prośrodowiskowo

Zweryfikowany system
zarządzania
środowiskowego
PN ISO 14001

Nowoczesny rozwój gospodarczy UE

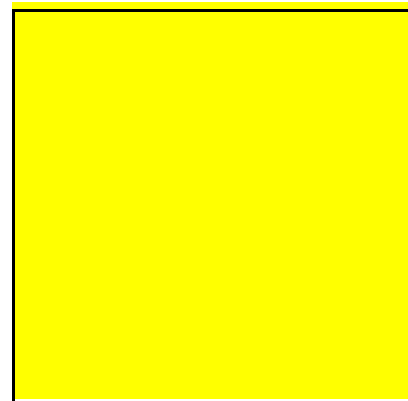
Złoty Trójkąt
(potrójna helisa)

WŁADZE PUBL

Złoty Kwadrat
+ Społeczeństwo

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Sposoby przeciwdziałania negatywnym skutkom tuczu przemysłowego

- ❑ **Efektywna współpraca i koordynacja działań** pomiędzy JST, RDOŚ, PGW WODY POLSKIE, SANEPID, Inspekcją Weterynaryjną, WIOŚ, Inspekcją Nadzoru Budowlanego
- ❑ **Zwiększenie znaczenia Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej** oraz Najlepszych Dostępnych Technik Intensywnej Hodowli Drobiu i Trzody Chlewnej – **BAT**
- ❑ **Budowa biogazowni rolniczych** i wykorzystywanie gnojowicy jako surowca do produkcji biogazu, **stosowanie EM, recykling** zw. organicznych
- ❑ **Zapobieganie nadmiernemu rozwojowi przemysłowych ferm poprzez uchwalanie mpzp**
- ❑ **Uchwalenie nowej ustawy -Kodeks urbanistyczno-budowlany**, która zezwoli na lokalizację ferm wyłącznie na podstawie mpzp

Dziękuję za uwagę

Danuta Makowska

**Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Gdańsku**

**ul. Chmielna 54/57,
80-748 Gdańsk**

tel. 58 68 36 800

email: sekretariat@gda.rdos.gov.pl